

kan godt være, at en række stater i Afrika eller Sydamerika eller dele af Fjernøsten kan få fri handel, uden at det har effekt på det danske arbejdsmarked, men i nære lande og industrilande som de øst- og centraleuropæiske for slet ikke at tale om Rusland har det en effekt.

Her må man altså meget undskylde mig, hvis ikke den konkurrence også bliver styret fair, vil det være umuligt at få folkelig forståelse for samarbejdet med Østeuropa og åbningen af grænsen. Hvis der ikke bliver nogen krav, ikke bliver nogen fremskridt, bliver det svært at forklare. Jeg vil gerne drage hjem til valgkredsen i Ålborg og fortælle, at vores handel med Østeuropa og vores behov for demokrati, frihed og stabilitet derovre kræver øget handel, men jeg er overbevist om, at argumentationen vil blive lettere, hvis den handel så også bygger på en eller anden form for fairness og en eller anden form for styring i den forstand, at der skal stilles krav til produktionen både miljømæssigt og i forhold til arbejdskraften.

Det kan nogle så synes er knap så meget frihandelselskeri, som så mange andre har herinde, men jeg tror stadig væk på, at det er forudsætningen for, at man kan få en folkelig forståelse.

Men jeg synes, at de to alternativer har været lidt for hårdt trukket op under debatten i dag. Enten taler man om uhæmmet frihandel, og alternativet til det er så protektionisme. Jeg kan ikke forstå, at der ikke skulle være en tredje vej. Den er også anvist i dag; den er uheldigvis anvist af hr. Steen Gade. Når jeg siger »uheldigvis«, er det, fordi hr. Steen Gade faktisk kom på banen en gang før, end jeg nu gjorde, og derfor virker det måske, som om jeg nu trasker i fodsporet på SF, hvad jeg selvfølgelig af mange gode grunde ikke gør.

Men jeg synes, det er en helt rigtig tankegang at koble Øststøtte, investeringer og bistandshjælp sammen med denne diskussion. Det er da logisk, at det må ses som en helhed. Hvis man samtidig med handelsaftaler indbygger krav til miljøet, arbejdskraftens forhold osv., men samtidig giver bistand, samtidig foretager investeringer osv., så de pågældende lande kan leve op til de handlingsplaner, så er der begyndt at komme sammenhæng i tingene. Så er man ikke enten endt i den ene grøft, hvor man låser sig inde af frygt for dem, eller i den anden, hvor man bare siger, at den fri handel klarer nok det hele.

Vi er enige i, at alle disse problemer selvfølgelig skal løses på internationalt plan både i EU og i WTO, men sagt meget firkantet mener jeg, at det er uacceptabelt at bløde op, når vi taler om børnearbejde, om slavearbejde, om tvangsarbejde osv., altså de problemer, som allerede er nævnt.

I den forbindelse vil jeg gerne sige til udenrigsministeren, at hvor meget jeg end holder både af udenrigsministeren og hans tale, var der et enkelt afsnit i udenrigsministerens tale, jeg rent faktisk ikke forstod. På et tidspunkt sagde udenrigsministeren, at der ikke er belæg for påstanden om, at ringere sociale normer påfører andre lande urimelig konkurrence. Dertil må jeg bare sige, at det forstår jeg simpelt hen ikke. Nu kommer det selvfølgelig lidt an på, hvad vi taler om, når vi bruger udtrykket »ringere sociale normer«, men påfører det ikke andre lande ublu konkurrence, når der er tvangsarbejde i Kina? Når man oplever kvinder låst inde i en fabrik – der uheldigvis brænder ned, så de ikke kan komme ud – hvor vestlige firmaer har underleverandører osv.?

I mine øjne påfører det da konkurrence at bruge enten slavearbejdere eller tvangsarbejdere, og i andre lande i Fjernøsten er det børnearbejdere. Jeg mener virkelig, at det er et parameter, vi er nødt til at have med, at vi må sige, at den slags selvfølgelig er uacceptabelt, for det fører til en unfair konkurrence.

Jeg er godt klar over, at man ikke kan fjerne børnearbejdet over en nat. Der er voldsomme sociale problemer med det, bl.a. fordi familiestrukturerne jo er bygget op over, at børnenes indtægt er med til at holde familierne i live. Det er klart, at man ikke kan tage det net væk på én gang, men en langsigtet løsning kunne jo netop være, hvad jeg nævnte før, handlingsplanerne, der i samarbejde med bistandshjælp og investeringer i forskellige sektorer i forskellige dele af et samfund er med til at gøre, at den sociale trend og dermed fjernelsen af børnearbejdet kan føre til et rarere samfund og bedre menneskelige forhold.

Det kan godt være, at den tanke skal bygges sammen med tanken om toldpræferencer for lande, der lever op til handelsaftalerne og til disse handlingsplaner. Det kan godt være, at det så bliver det sidste led i sammenbygningen, så man i virkeligheden har kravene, har hjælpen til at opfylde dem og derefter guleroden, belønningen for at have opfyldt dem. Det kan godt være; det vil jeg ikke afvise.